

RENAȘTEREA

FONDATOR: EPISCOP

NICOLAE IVAN 1919

Anul XXIX

Serie nouă

Aprilie

2018

4

(336)

Prețul: 3 lei

EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ A VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Rugăciunea lui Iisus în Grădina Ghețimani, Icoană rusească contemporană.

† Andrei

Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului
și Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului

Ca toți să fie una!

Ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis (Ioan 17, 21).

Înainte de Pătimirile Sale de bunăvoie, Domnul Iisus Hristos S-a rugat ca toți cei ce vor crede în El să fie una, ca lumea să fie convinsă că El a fost trimis de Tatăl. Citim în Scripturi că, după moartea, învierea și înălțarea Domnului și trimiterea Sfântului Duh, întemeindu-se Biserica, toți cei ce credeau erau laolaltă și aveau toate de obște (Faptele Apostolilor 2, 44).

Între creștini era o comuniune deplină și o dragoste puternică. Dezbinările au intervenit mai târziu. Simbolul unității creștine era și este cămașa lui Hristos. Citim în Evanghelia Sfântului Ioan că, după ce L-au răstignit pe Domnul Hristos, soldații I-au împărțit hainele în patru, dar cămașa era fără cusătură, de sus țesută în întregime. Deci au zis unii către alții: Să n-o sfășiem, ci să aruncăm sorți pentru ea, a cui să fie (Ioan 19, 23-24).

Ce n-au îndrăznit să facă soldații romani, păgâni, au îndrăznit mai târziu creștinii. Sfântului Petru, Arhiepiscop al Alexandriei în veacul al IV-lea, i se arată în vedenie Domnul Hristos cu cămașa zdrențuită, și acesta îl întreabă: Mântuitorule, cine ți-a zdrențuit cămașa? Arie cel fără rușine Mi-a rupt-o! a răspuns Mântuitorul¹.

Din nefericire, de atunci și până astăzi, sunt mulți cei ce sfășie cămașa lui Hristos dând naștere la sumedenie de confesiuni și secte. Ori noi nu uităm că Domnul Hristos I-a cerut Tatălui ca toți să fie una (Ioan 17, 21), ca lumea să nu fie derutată în buna ei credință.

Totuși, de două mii de ani, Creștinismul, *Religia iubirii*, le oferă oamenilor cel mai frumos mod de a trăi și de a se mântui. Cartea de temelie a lui este Evanghelia Domnului Hristos. Sunt multe cărți în lumea aceasta, dar nici una nu se poate compara cu Evanghelia, din simplul motiv că nici una nu se impune, nu ne încântă, nu ne hrănește și nu ne satisface ca Evanghelia. În Evanghelie este Duh Sfânt, lumină lină și simplitate cum nu se întâlnește în nici o carte².

În inima Evangheliei este persoana Domnului Iisus Hristos. Cine este El? Răspundem într-un glas cu Tatăl, cu profeții, cu apostolii, cu martirii, cu toți sfinții și cu toată creștinătatea: Acesta este Fiul lui Dumnezeu Mântuitorul Lumii. Referindu-se la Persoana Lui, Părintele Dumitru Stăniloae zice că El deține locul central pe arena istoriei, că atâtea milioane de oameni îi dedică tot ce e mai adânc în ființa, în dragostea și-n atenția lor³. Persoanei Lui, creștinismului, îi datorează Europa, și nu numai, toată civilizația ei.

Dacă Domnul Hristos Cel înviat din morți unește, tămăduiește, mântuiește, de unde toate neînțelegerile și fracturile pe care le întâlnim în lume? Se săvârșesc crime, sinucideri, furturi, apostazii, se jură strâmb, se dorește bunul altuia; unii se îmbată, unii se învrăjesc, se ceartă, se bat, se dușmănesc, soții se despart, tinerii se corup, se înjosește în mulți chipul lui Dumnezeu⁴. În viața publică, oamenii, fiind cuprinși de iubirea de mărire și putere, se lasă atrași în dispute lipsite de eleganță și se lucrează unii pe alții pe la spate.

Cauza primă a neînțelegerilor și dezbinărilor este diavolul. Cuvânt de origine greacă, înseamnă învrăjbitor, calomniator, ispititor. El este *spiritul rău care dezbină pe om de Dumnezeu și care inspiră ură, perfidie și minciună între oameni. Este cunoscut și sub numele ebraic de «satana»⁵. Diavolul se împotrivesc planului lui Dumnezeu, îi ispitește și îi seduce pe oameni, este principiul distructiv. De ființa lui ține însuși păcatul, ura și minciuna: El de la început a fost ucigător de oameni și nu a stat întru adevăr, pentru că nu este adevăr întru el. Când grăiește minciuna, grăiește dintru ale sale, căci este mincinos și tatăl minciunii (Ioan 8, 44). Diavolul, deoarece urăște pe Dumnezeu și nu poate să se războiască cu El, se războiește cu noi, care suntem după chipul lui, închipuindu-și că prin aceasta înfrânge pe Dumnezeu. Iar pe noi ne află ascultători de voia lui⁶.*

Noi, însă, când facem rău, nu putem da vina numai pe el, pentru că avem voie liberă și putem apela la ajutorul lui Dumnezeu. Dar rezultatul activității sale distructive îl vedem peste tot. El umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită (1 Petru 5, 8).

Cu toate eforturile noastre de a face lucruri bune în societatea noastră, se ivesc așa de multe lucruri rele. Și nu se poate să nu ne aducem aminte de pilda Mântuitorului: Asemenea este împărăția cerurilor omului care a semănat sămânță bună în țarina sa. Dar pe când oamenii dormeau, a venit vrăjmașul lui, a semănat neghină printre grâu și s-a dus (Matei 13, 24-25). Vremea distrugerii neghinei va fi la secerișul cel mare, la sfârșitul veacurilor.

Domnul Hristos S-a rugat Tatălui pentru unitatea noastră spirituală. Anul acesta însă ne aducem aminte că Dumnezeu ne-a ajutat acum un secol, la 1 Decembrie 1918, să se realizeze și unitatea noastră națională. Această unitate avea la temelie unitatea noastră spirituală. În rugăciunea pe care Patriarhul Miron Cristea a

HRISTOS A ÎNVIAT!

DIN SUMAR:

– Despre răstignire – **ALEXANDRU NEMOIANU**.....(p. 3)

– Învierea lui Hristos:

Antidotul morții – **PROTOS. VISARION PAȘCA**.....(p.3)

– Mitropolitul Bartolomeu:

intelectualul în Biserică – **ADRIAN PAPAHAĞI**.....(p.4)

– Părintele Nicolae Steinhardt și

noblețea crucii – **ARHIM. BENEDICT VESA**.....(p. 5)

¹ DIONISIE DE FURNA, *Erminia Picturii Bizantine*, Editura Sofia, București, 2000, p. 152.

² ILARION V. FELEA, *Religia Iubirii*, Arad, 1946, Editura „Diecesana”, p. 346.

³ *Ibidem*, p. 393.

⁴ *Ibidem*, p. 392.

⁵ TEODOR M. POPESCU, *Îndrumări pentru preoți*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 26.

⁶ PR. PROF. DR. ION BRIA, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1981, p. 127.

⁷ PETRU DAMASCHIN, „Învățăături duhovnicești”, *Filocalia* 5, E.I.B.M.B.O.R., București, 1976, p. 36.

rostit-o la Alba Iulia erau și frazele acestea: *Doamne, Dumnezeu nostru, Tu ești părintele nostru, Tu ai văzut strămtorarea părinților noștri și ai auzit strigarea lor, căci se făcuseră ei ca floarea în brumă și plecat spre pulbere era sufletul lor, și trupul lor lipit de pământ. Tu ai împlinit și cu noi ceea ce ai făgăduit de demult: «Sfârâma-voi jugul de pe tine și voi rupe legăturile tale, lărgi-voi hotarele tale, aduna-vă-voi dintre popoare și vă voi strânge din țările unde sunteți împrăștiați»⁸.*

Acesta era visul de generații al românilor. Mulți au trecut în veșnicie fără să-l vadă realizat, dar cu credința că momentul unirii va veni. În anul 1898, Ion Luca Caragiale scria: *Doamne, dacă mie nu mi-e dat să intru în pământul făgăduinței, să auz trâmbețele cântând și să văd zidurile Ierihonului surpându-se în fața soarelui ce s-a deschis în cale din porunca Ta, fă-mă să dorm pe drum cu speranța că aceea ce nu mi-a fost dat mie, fiilor mei le va fi dat⁹.*

Euforia unității i-a marcat pe participanții la Adunarea de la Alba Iulia pe întreaga viață. Tânărul învățător Marin Mureșan, întors din primul război mondial, a participat la Marea Adunare de la 1 Decembrie la Alba Iulia. După marele eveniment hoinărea pe câmp și dialoga cu Țara: *Eu văd că ești alta, eu văd că ești fericită, eu simt bucuria și noua ta viață! Te-aș mângâia ca pe un copil, de-ar fi să trăiesc veacuri. Câmpiile tale, codrii tăi, apele tale, toate-mi vorbesc de negrița ta fericire, patria mea! Nu ești pământ mort, nu ești vânt, nu ești apă; ești suflet ce tremuri de bucuria libertății¹⁰.*

Și atunci, ca și acum, nu toți erau pătrunși de fiorul sfânt al unității. Pe mulți îi fascinau lucruri mai prozaice și mercantile. Dascălul amintit își continuă dialogul cu Țara: *Credeam că se va face o liniște de biserică de jur-împrejur, și tu vei fi altarul. Și, iată, în jurul tău e larmă, e alergare, oamenii se zbat după lucruri trecătoare, și tu, veșnică frumusețe, veșnică avuție, ești dată uitării¹¹.*

Ce să zicem de gustul amar ce ni-l lasă convulsiunile de pe arena vieții noastre publice de astăzi? De absolutizarea banalului și neglijarea esențialului. Oare nu ne spune Mântuitorul: *Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă (Matei 6, 33).*

Două valori și atunci, ca și acum, aveau și au valoare absolută: credința în Dumnezeu și dragostea față de țară. Dacă le păstrăm, suntem oameni fericiți, dacă le pierdem, valul vremelnicei ne înghite.

Domnul Iisus Hristos S-a răstignit, S-a îngropat și a Înviat din morți pentru noi și a noastră mântuire. A întemeiat Biserica și-n Biserică, prin Sfintele Taine, în care lucrează Duhul Sfânt, omul devine o făptură nouă. Conclucrând cu harul Duhului Sfânt omul devine un creștin bun. *Creștinul este omul cum îl vrea Dumnezeu, omul model, omul ideal, așa după cum a fost întrupat mai întâi în persoana Mântuitorului Iisus Hristos¹².*

Omul care are preocupări religioase, care caută Biserica, care încearcă să pună în practică Evanghelia Domnului Iisus Hristos, devine un om bun. *Răul prezent în noi poate fi preschimbat în metal prețios. Dumnezeu întrupat a venit în veac să sprijine această minune a nașterii din nou. Omul poate deveni mereu bun, mereu curat¹³.*

Religia creștină întemeiată de Domnul Hristos este **Religia Iubirii**. Iubirea este darul cel mare pe care l-a adus Mântuitorul lumii. Citim în Sfânta Scriptură că primii creștini stăruiau într-un cuget în templu și frângând pâinea în casă, luau împreună hrana întru bucurie și întru curăția inimii (Faptele Apostolilor 2, 46).

Dacă **Religia Creștină** este **Religia Iubirii**, Sfântul Pavel ne spune că *Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmăiește, nu se laudă, nu se trufește. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă (1 Corinteni 13, 4-7).*

Iar Sfântul Apostol Ioan, vrând să-I dea o definiție lui Dumnezeu, zice: *Dumnezeu este iubire, și cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne întru el (1 Ioan 4, 16).* În această **Religia a Iubirii** dorește Domnul Hristos cel Înviat să-i atragă pe toți. O spune textual: *Am și alte oi, care nu sunt din staulul acesta. Și pe acelea trebuie să le aduc, și vor auzi glasul Meu și va fi o turmă și un păstor (Ioan 10, 16).*

Și dacă e să încheiem în spiritul celor zise, rugându-L pe Dumnezeu să ne păstreze unitatea, ne vom folosi de o cântare din slujba Sărbătorii: *Ziua Învierii! Și să ne luminăm cu prăznuirea, și unul pe altul să ne îmbrățișăm. Să zicem: fraților și celor ce ne urăsc pe noi; să iertăm toate pentru Înviere. Și așa să strigăm: Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând, și celor din morminte viață dăruindu-le¹⁴.*

Dorindu-vă să vă bucurați de acest praznic frumos și luminat¹⁵, pe toți tineri și bătrâni, vă binecuvântăm și vă zicem: **Hristos a înviat!**

⁸ ILIE ȘANDRU, Patriarhul Miron Cristea, Târgu Mureș, 1998, p. 111.

⁹ ION LUCA CARAGIALE, *Nimic fără Dumnezeu*, Anastasia, 1997, p. 48.

¹⁰ ION AGĂRBICEANU, *Două iubiri*, Editura pentru Literatură, București, 1968, p. 391.

¹¹ *Ibidem*, p. 390.

¹² ILARION V. FELEA, *op.cit.*, p. 475.

¹³ ERNEST BERNEA, *Îndemn la simplitate*, Editura Anastasia, București, 1995, p. 53.

¹⁴ *Slujba Învierii*, E.I.B.M.B.O.R., București, 2010, p. 44.

¹⁵ *Ibidem*, p. 45.

Comunicat

Doisprezece ani de la întemeierea Mitropoliei Clujului

La data de **25 martie 2006**, la sărbătoarea Bunei Vestiri lua ființă în mod festiv **Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, devenită ulterior Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului**. Evenimentul nașterii noii Mitropolii transilvănene este ancorat în viziunea și voința istorică exprimată de Sfântul Andrei Șaguna, de Octavian Goga sau de Patriarhul Miron și confirmă faptul că Biserica privește în totdeauna cu respect spre trecut, dar înțelege că viitorul ei trăiește mereu sub aripa înnoitoare a Duhului Sfânt.

Astfel, pentru a marca împlinirea a **12 de existență ai Mitropoliei Clujului, duminică, 25 martie 2018, de praznicul Bunei Vestiri**, începând cu ora 9.30, un sobor de șase ierarhi, format din: **Înaltpreasfințitul Părinte ANDREI, Mitropolitul Clujului, Înaltpreasfințitul Părinte IOAN, Mitropolitul Banatului, Înaltpreasfințitul Părinte TIMOTEL, Arhiepiscopul Aradului, Preasfințitul Părinte JUSTIN, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, Preasfințitul Părinte PETRONIU, Episcopul Sălajului, Preasfințitul Părinte TIMOTEL, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei, Preasfințitul Părinte Vasile Someșanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului** va săvârși Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, în prezența credincioșilor, a personalităților din lumea culturală și academică, dar și a reprezentanților autorităților civile și militare din întreaga Mitropolie.

Ziua de 25 martie a devenit, prin actul providențial al reînființării Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, o sărbătoare pentru întreaga Transilvanie, ea marcând momentul întronizării primului Mitropolit, Bartolomeu Anania, iar după 5 ani a Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei.

Sărbătoarea din acest an a Mitropoliei marchează în mod simbolic și împlinirea a 530 de ani de la prima mențiune documentară a Mitropoliei de la Feleac, prima instituție de nivel mitropolitan din spațiul intracarpatic, pentru zona centrală și de nord a Transilvaniei, care a durat mai bine de o jumătate de secol.

Biroul de presă al Arhiepiscopiei

Buna Vestire, Hramul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului

Ajunul Bunei Vestiri

Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului și-a sărbătorit hramul la Praznicul Bunei Vestiri. Pentru credincioșii din Cluj și din tot cuprinsul Mitropoliei, această mare sărbătoare creștină are o însemnătate deosebită, căci în zi de Buna Vestire au fost întronizați primii doi mitropoliți ai reînviatelor Mitropolii a Clujului: vrednicul de pomenire Mitropolit Bartolomeu, în 2006, și Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, actualul Întâistătător al reîntemeiatei Mitropolii a Clujului, Maramureșului și Sălajului, în 2011.

Sărbătoarea hramului Mitropoliei Clujului a început încă din Ajun, prin oficierea sâmbătă, 23 martie 2018, în Catedrala Mitropolitană a Slujba Paverceniței Mari cu Litie de către Preasfințitul Părinte Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, slujitori ai catedralei. La slujbă a asistat și Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului.

La finalul slujbei, Preasfințitul Părinte Timotei le-a vorbit credincioșilor, pomind de la Praznicul Bunei Vestiri, despre importanța și consecințele conlucrării omului cu harul lui Dumnezeu.

Întâmpinarea Ierarhilor

La sărbătoarea hramului Mitropoliei Clujului din acest an a fost prezent și un grup de credincioși din parohia Săcel, Valea Izei, din Episcopia Maramureșului și Sătmăruului.

Însoțiți de părintele paroh Dumitru Iuga, credincioșii maramureșeni, îmbrăcați în straie populare, înainte de Sfânta Liturghie, au cântat pricesne în curtea Mitropoliei Clujului, unde i-au întâmpinat pe ierarhii participanți la Hram cu icoana Maicii Domnului, copie a icoanei Prodromița de la Sfântul Munte, și cu prapori împodobiiți cu ștergere tradiționale.

Credincioșii maramureșeni au adus și daruri pentru copiii de la Centrul de Servicii Sociale pentru protecția copilului și a familiei „Acoperământul Maicii Domnului Cluj-Napoca”, a Arhiepiscopiei Clujului. Este vorba despre haine și articole de igienă. Conform părintelui paroh Dumitru Iuga, în parohia pe care o păstorește se desfășoară de zece ani un proiect destinat ajutorării celor aflați în nevoie.

Prăznuirea liturgică a Hramului Mitropoliei

Duminică, 25 martie 2018, începând cu ora 10:00, Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, înconjurat de un sobor de șase ierarhi, Mitropolitul Banatului, Înaltpreasfințitul Ioan, Arhiepiscopul Aradului, Înaltpreasfințitul Timotei, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, Preasfințitul Justin, Episcopul Sălajului, Preasfințitul Petroniu, și Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei, Preasfințitul Timotei, a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. La slujbă au luat parte mii de credincioși, personalități din lumea culturală și academică, dar și reprezentanți ai autorităților civile și militare din întreaga Mitropolie.

Cuvântul de învățătură a fost rostit de Mitropolitul Banatului, Înaltpreasfințitul Ioan, care, pornind de la Sărbătoarea Bunei Vestiri, a spus printre altele: „Iubite tinere și mame, luați exemplul Maicii Domnului!”. Apoi le-a îndemnat pe tinere și pe mame să aducă pe lume copii, oameni demni pentru Biserică și Societate.

La finalul Sfintei Liturghii, Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, a prezentat un scurt istoric al Mitropoliei, marcat în mod simbolic de împlinirea a 530 de ani de la prima mențiune documentară a Mitropoliei de la Feleac, și le-a mulțumit tuturor pentru prezența la hram.

Tableta lunii

Despre Răstignire

Alexandru Nemoianu

(Statele Unite)

Răstignirea sau crucificarea era o formă extremă de execuție a celor mai periculoși adversari sau a celor mai răi dintre răufăcători. Execuția consta în legarea sau ținutarea victimei pe un „stâlp” vertical sau pe o bârnă verticală prevăzută și cu o bară orizontală, pentru prinderea brațelor întinse ale victimei. În greacă execuția se numea „stauroo”, iar în latină „cruci figere”.

Așa cum ziceam, crucificarea era o formă extremă de execuție, și ea era considerată atât de crudă și umiltoare, încât cetățenii Romei, prin lege, nu puteau fi executați prin „crucificare”. De aceea Sfântul Pavel, care era cetățean al Romei, a fost executat prin decapitare.

Execuția prin „crucificare” cuprindea un întreg „ceremonial”. Victima era întâi biciuită cu „flagellum”, bici cu mai multe limbi prevăzute la capăt cu „arșice” sau bile de plumb. Această biciuire arunca victima într-o stare de șoc și producea și o considerabilă pierdere de sânge. Apoi, victima era dusă la locul execuției și silită să poarte „crucea”, obiectul torturii finale. Crucea întregă avea cam o sută și treizeci de kilograme și, aflată în stare de șoc, victima nu ar fi putut-o duce. De aceea, cel mai adesea, victima ducea doar brațul orizontal al crucii, „patibullum”, care avea „doar” circa 30-40 de kilograme greutate. Ajunsă la locul de execuție, victima era dezbrăcată complet, și apoi legată pe cruce. De regulă brațele întinse și picioarele erau legate de cruce, dar adesea, pentru a spori tortura, în încheieturile mâinilor și picioarelor erau bătute piroane. Ele erau bătute cu „grijă” să nu rupă artere care, prin pierderea de sânge, să facă moartea rapidă. Piroanele erau bătute în încheietura mâinilor, și nu în palme, căci, sub povara corpului, palmele s-ar fi sfâșiat. Apoi crucea era înălțată vertical. Durerea din acel moment era atât de atroce, încât victima își pierdea controlul sfincterelor, și lichidul biologic țâșnea, în râsul participanților. Căci crucificarea urmarea nu doar chinul fizic, ci și pe cel psihologic, umilirea, batjocorirea, distrugerea oricărei intimități. Uneori, pentru a prelungi agonia, se puneau și un soi de „suport” pentru picioare. Cu vârful degetelor de la picioare victima afla un minimal suport care nu făcea decât să prelungească agonia. Durata suplicii depindea de condiția fizică a victimei, de starea vremii și de intenția călăilor. Căci o crucificare era făcută, de la început și până la sfârșit, de același grup militar de soldați, cel mai adesea comandați de un centurion. Aceștia trebuiau să rămână de față până la moartea victimei. Uneori, pentru a grăbi moartea celui crucificat, îi erau zdrobite fluierile picioarelor, era lovit în piept sau un foc cu fum mult era aprins la piciorul crucii pentru a sufoca victima. Moartea se producea din pricina deshidratării, a stopului cardiac, embolismului pulmonar și mai ales asfixierii. Asfixierea se producea într-un mod absolut sinistru. Victima, întinsă pe cruce, pentru a respira, trebuia să se „tragă” în mâini. Acest efort era enorm și de fiecare dată însoțit de dureri atroce. În final, epuizată, victima nu mai avea puterea să se „tragă” în mâini, și atunci, în decursul unor minute crâncene, se asfixia, se îneca.

Acesta a fost modul în care Mântuitorul Lumii, Hristos Dumnezeu a fost ucis de oameni. Trebuie să fie bine știut că Hristos Dumnezeu a suferit pe Cruce, în chip real, ca un om, toate chinurile fizice și psihologice. Învățătura marcioniștilor și dochetiștilor, după care Hristos a coborât pe pământ și la iad „doar în aparență”, este o blasfemie. Fără o suferință reală, nu era posibilă o mântuire reală. Hristos a suferit totul din plin. Căci El era Dumnezeu adevărat și om adevărat, mai puțin starea de păcat. El a suferit „pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire”. Mai mare jertfă nu există. Despre această moarte a Fiului Omului ne vorbesc nu numai Evangheliile, dar și izvoare istorice laice (Tacitus, Josephus Flavius), dar poate cel mai răspicat ni se vorbește despre Moartea Mântuitorului într-un Psalm profetic al Împăratului și Proorocului David, Psalmul 21: „Înconjuratu-m-au viței mulți, tauri grași m-au înconjurat... străpuns-au mâinile și picioarele mele... numărat-au toate oasele mele, iar ei priveau și se uitau la mine. Împărțit-au hainele mele loruși și pentru cămașa mea au aruncat sorți... izbăvește de sabie sufletul meu și din gheara câinelui viața mea” (Ps 21, 12, 18, 19-20, 22). „Viața mea”, tradusă literal, înseamnă „ceea ce ține de ființa mea cea mai dinăuntru, intimitatea mea”. Căci, cum spuneam, chinul sufletesc al crucificării era la fel de mare ca și cel fizic. În această moarte chinuitoare a ales Hristos Dumnezeu să mântuie lumea. Ca Om, Hristos Dumnezeu S-a coborât în cele mai de jos, S-a născut într-o peșteră, leagăn i-a fost o iesle și a murit pe cruce. S-a smerit pe Sine până la capăt, „că s-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor și la înfățișare aflându-Se ca un om, / S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, și încă moarte pe cruce / Pentru aceea, și Dumnezeu L-a preînălțat și I-a dăruit Lui nume care este mai presus de orice nume” (Flp 2, 7-9).

Smerindu-Se pe Sine, Hristos Dumnezeu ne-a dăruit exemplul Său și ne-a dat Crucea Sa ca să o slăvim și să ne putem mântui prin ea. Crucea este slava creștinilor și îngrozirea demonilor. Fără a sta sub semnul Crucii nu există mântuire. Prin această pavază și stând fără șovăială în sânul Bisericii Ortodoxe, și noi putem birui păcatul, moartea, înviind împreună cu El, și putem deveni cetățeni ai Raiului.

Învieria lui Hristos:
Antidotul morții

Protos. Visarion Pașca

Învieria Lui Hristos este unul dintre cele mai cutremurătoare evenimente din istoria umanității, fiindcă și moartea este văzută ca cea mai mare tragedie a existenței omenești. Însă, când vorbim despre moarte, trebuie să știm că moartea nu este doar biologică. Putem vorbi, de asemenea, despre moartea existențială, socială, națională, dar, mai ales, despre moartea duhovnicească. În istoria noastră personală există momente pe care, fără Hristos, le trăim ca moarte existențială.

Învieria lui Hristos, pe care o prăznuim cu atâtă solemnitate după mai multe zile de post, pocăință și rugăciune, este taina centrală a credinței și a vieții noastre în Hristos. Fără învierea lui Hristos, ne aflăm sub stăpânirea morții, a păcatului, și a diavolului, fără a exista vreun remediu pentru viața noastră. De aceea, Apostolul Pavel spune: „Iar dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este credința voastră, sunteți încă în păcatele voastre” (1 Corinteni 15, 17). Prin Învierea Sa, Hristos ne-a dat harul pentru a învia sufletele noastre în viața aceasta, dar și trupurile noastre, la a doua Sa venire, așa cum mărturisim în simbolul de credință: „Aștept învierea morților, și viața veacului ce va să fie”.

Învieria Domnului. Autor: Grigorie Krug.

În lumina Învierii Lui Hristos nu există urmă de deznădejde, impas, prăbușire morală. Prin Înviere, toate se însuflețesc, totul devine „făptură nouă”. Chiar și moartea însăși, din proces de stricăciune și degradare a celor lumești, create, devine trecere către viață. După cum spunea fericitul gheronda Gheorghe (Kapsánis), „ce ar fi fost lumea fără Hristos Cel Înviat, și fără Învierea pe care o așteptăm să ne-o dăruiască? Un cimitir nesfârșit... Iar noi ce-am fi fost? Niște bieți muribunzi care ne așteptăm moartea pentru a dispărea o dată pentru totdeauna. Viața nu ar mai fi avut nici un rost, nici un scop”. Foarte bine a spus Sfântul Iustin Popovici, că „nu ar fi crezut în Hristos dacă El nu ar fi biruit moartea”².

Prin Învierea Sa, Hristos a învins moartea (Romani 6, 9). Hristos nu a biruit doar Moartea,

ci a biruit moartea fiecăruia dintre noi, ori de câte ori viața Sa devine propria noastră viață, prin Înviere (2 Corinteni 4, 10-11). Pentru toate aceste situații în care, fiecare dintre noi moare puțin și câte puțin, Hristos răspunde într-un mod unic și irepetabil, „înviind din mormânt” și „cu moartea pe moarte călcând”.

Învieria este Euharistie, pentru că dăruiește lumii pe Hristos, cu Trupul Său biruitor de moarte și de stricăciune, pentru că revarsă Sângele nemuritor al lui Dumnezeu ca **doctorie împotriva morții**, ca *antidot al păcatului pentru veșnicie*. De altfel, Domnul Hristos a spus: „Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viața în voi” (Ioan 6, 53). Ce însemnează aceasta? Trebuie să ne apropiem mai des de Sfântul Potir, însă, nu oricum!

Părintele Haralambie, stareț al mănăstirii Dionisiu din Muntele Athos, ucenic al marelui isihast Gheron Iosif Isihastul, era pentru deasă împărtășanie, însă nu oricum. Acesta avea patru criterii, și anume: 1) Starețul considera că pregătirea prin post era absolut necesară, dar nu una principală. Față de cei care țineau cu acrivie toate posturile rânduite de Biserică, era foarte îngăduitor, pe motiv că, aceia care postesc trăiesc în înfrânare. Astfel considera un lucru nedrept ca cineva să fie oprit de la împărtășirea cu Sfintele Taine pentru motivul că nu a ținut trei zile de post. Dar, creștinilor care nu țineau posturile rânduite de Biserică le dădea post aspru înainte de a se împărtăși. 2) O altă condiție

pe care Fericitul Stareț o considera a fi de neapărată trebuința era spovedania curată și sinceră. 3) Cercetarea de sine, care naște simțirea păcătoșeniei. Din aceasta se naște zdrobirea inimii, iar din zdrobirea inimii se naște mărturisirea. Din mărturisire se nasc umilința și dorul după Dumnezeu, lacrimile. Gheronda avea mereu în mintea sa îndemnul Sfântului Simeon Noul Teolog, care spunea că, *de este cu puțință, să nu ne apropiem de Sfintele Taine fără lacrimi*. 4) Citirea rugăciunilor înainte de Sfânta Împărtășanie, precum și cele de mulțumire le considera obligatorii³.

Sfânta Împărtășanie nu reprezintă un drept, ci un dar. Presupune pregătire, cugetare, pocăință, mărturisire. Ar trebui să o primim cât de des cu puțință, dar într-o stare de pregătire.

Biserica, ne încurajează și ne îndeamnă să trăim Învierea încă de acum, adică eliberarea noastră de patimi și viața În-

vierii lui Hristos să fie înăuntrul inimilor noastre. În acest fel, trăim harul, dragostea și pacea lui Hristos înăuntru, iar această viață se răspândește în jurul nostru. Acest lucru îl putem face, mai ales, prin deasă împărtășire cu Sfintele Taine. Sfânta Euharistie este medicamentul nemuririi și *antidotul împotriva morții*. Astfel, ne ferim de moartea păcatului ce lucrează în noi. Iar atunci, va exista și nădejdea veșniciei împărtășiri cu Hristos în Împărăția cea neînserată a Preasfintei Treimi.

Domnul Cel Înviat, să aducă în inimile noastre adevărata pace, și adevărata bucurie pe chipurile noastre, astfel încât, să exclamăm și noi împreună cu Sfântul Cuvios Porfirie Kavsokalivitul: „Hristos este izvorul vieții, al bucuriei, al luminii și al adevărului. Hristos este totul”⁴.

¹ Arhim Gheorghe Kapsanis, *Îndumnezeirea, scopul vieții omului*, trad. ieroschimonah Ștefan Nuțescu, Ed. Evangelismos, București, 2013, p. 14.

² Arhim. Iustin Popovici, *Omul și Dumnezeu-om*, trad. pr. prof. Ioan Ică și diac. Ioan. I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 1997, p. 59.

³ Monahul Iosif Dionisiatul, *Starețul Haralambie – Dascălul rugăciunii minții*, trad. ieroschimonah Ștefan Nuțescu, Ed. Evangelismos, București, 2005, p. 230.

⁴ *Ne vorbește părintele Porfirie – Viața și cuvintele*, trad. ierom. Evloghie Munteanu, Ed. Egumenița, Galați, 2003, p. 165.

Mitropolitul Bartolomeu: intelectualul în Biserică

Adrian Papahagi

Există oameni care unesc oameni: aceștia sunt liderii. Există oameni care unesc lumi și epoci: e darul marilor spirite. Există oameni care unesc lumea și veacul nostru cu veșnicia lui Dumnezeu: aceștia, cei mai fericiți dintre noi, sunt mărturisitorii lui Hristos și slujitorii Bisericii Sale. Dumnezeu i-a orânduit vrednicului de pomenire Bartolomeu, arhipăstorul nostru vreme de aproape două decenii, între 1993-2011, să fie toate acestea.

În 1946, studentul medicinist conduce greva studenților clujeni împotriva comunismului. Se ascunde în Mănăstur, pe când satul recalcitrant nu fusese încă transformat într-o pădure de betoane. Este prins și expulzat din Cluj. Alternează viața ecleziastică și literară cu momente de persecuție. În 1958 este condamnat politic la 25 de ani de muncă silnică; va fi eliberat la amnistia din 1964.

În închisoare, la Aiud, compune în minte două piese de teatru, una dintre ele despre Meșterul Manole. Ieșit din închisoare, debutează cu poemul dramatic *Miorița*. Spune multe această alegere. În fond, sufletul românesc se declină în această paradigmă, între *Miorița*, poemul renunțării fataliste și *Meșterul Manole*, istoria îndârjirii creatoare. Așa am fost în istorie: când fataliști, abandonați unei destin care nu ne mai aparține și pe care refuzăm să-l controlăm, când îndârjiți întru a dura – a dura noi înșine împotriva timpului și sorții, și a dura în ordinea spiritului sau în piatră, ca la Curtea de Argeș.

Liderul revoltelor studențești a fost însă mai mult decât un conducător de oameni. Prin poezie, prin teatru, prin memorialistică, Valeriu Anania, omul de litere, a construit un edificiu cultural. Cât va rezista acesta, nu știu. Poate că poezia și teatrul lui s-au mai învechit, însă memorialistica lui fabuloasă, de la *Amintirile pelerinului apter* și *Rotonda plopilor aprinși* până la acest *opus magnum* care sunt *Memoriile* din 2008 vor rămâne ca repere majore în istoria literaturii române, fiindcă ne permit să recuperăm o epocă apusă, la fel ca *Scrisorile* lui Ion Ghica, amintirile boierilor Radu Rosetti, Matila Ghyka sau Neagu Djuvara, sau ale țărăncilor Elizabeta Rizea și Anița Nandriș-Cudlea.

După cum spuneam, sunt oameni care unesc lumi și epoci. Astfel de oameni, care au supraviețuit ororii comuniste și ne-au permis să privim înspre lumea de ieri au fost Petre Țuțea, Alexandru Paleologu, Corneliu Coposu și alți câțiva. În anii 1990, Clujului i-a fost dat Bartolomeu Anania. De fiecare dată când am avut bucuria unor conversații, deși nu am fost discipolul său, ca prietenii mei Teodor Baconski și Radu Preda, mitropolitul Clujului îi pomenea pe maeștrii săi – în primul rând Arghezi, urmat imediat de Lucian Blaga, Gala Galaction, Vasile Voiculescu, Anton Holban, Victor Papilian, Ion Luca, Marin Preda, evocați cu toții în *Rotonda plopilor aprinși*. Prin Bartolomeu-Valeriu Anania, ne-am racordat și noi, tineri născuți în comunism, la lumea de dinaintea Năpastei atee și liberticide. Și prin el am redescoperit, înșetați de adevăr și libertate, lumea culturii majore.

Pe lângă darul scriiturii, Bartolomeu Anania era animat de capacitatea de a admira. Nu poți fi admirabil dacă nu știi să admiri. Într-o lume a invidiilor meschine, omul acesta mare îi prețuia pe cei care au fost, ca scriitori cel puțin, mai mari decât el. Despre Arghezi, îndeosebi, scrie cu „un sentiment de mare sfială” și pietate, căutând „tonul cu care Platon vorbea despre Socrate”. Nu e doar literatură aici, e și caracter: admirație, devoțiune, pietate.

În fine, harul cel mai mare al Părintelui Anania, cum îi spune cu duioșie Teodor Baconski, nu s-a vădit în scriitura profană, ci în slujirea Sfintei Scripturi. Nimeni din această sală nu poate uita forța predicilor sale din catedrala mitropolitană: cele zece predici la duminicile Triodului pot fi ascultate pe CD-urile editate de Fundația care îi poartă numele, și care ne-a adus împreună în această seară. Tâlcuirea liturghiei și scrisorile sale pastorale au fost culese în *Cartea deschisă a împărăției* și *De la Betleemul Nașterii la Ierusalimul Învierii*,

tipărite într-un singur volum în anul morții sale. Diortosirea Bibliiei este poate îndrăzneala sa cea mai mare, dar și cea mai de preț.

Prin toate acestea, prin slujire și cuvânt, prin cuvântul său pus în slujba Cuvântului-Logos, mitropolitul Bartolomeu ne-a călăuzit o vreme pe Calea Împărăției Lui Dumnezeu. Putem spune deci că omul acesta nu a avut doar viață, ci destin, nu doar talent, ci har, nu doar calități neîndoelnice de lider, ci și imense resurse de slujire. Modelul Bartolomeu, pentru mine, este cel al întâlnirii fericite dintre intelectual și servitor al Domnului, dintre omul de litere și omul Bisericii.

Dacă ne-am opri aici, ne-am împotmoli însă într-o comodă și pioasă comemorare. Nu vă așteptați să fiu atât de cuminte, fiindcă nici mărturisirea lui Hristos nu este cuminte, ci o curată nebunie, cea mai rațională nesocotință! Să tulburăm un pic toropeala comodă a acestei seri de primăvară iernatică și să privim adevărul în față! Adesea, intelectualii și Biserica se privesc cu suspiciune. Obişnuiri să-și cultive, uneori până la cinism și nihilism, rațiunea, intelectualii disprețuiesc adesea lumea credinței. La rândul ei, Biserica noastră ortodoxă, mai hieratică și ruptă de lume decât cele apusene, privește cu suspiciune intelectualii, chiar și când îl mărturisesc pe Hristos – deși prezența mea aici ar părea să infirme acest lucru.

Vrednicul de pomenire Mitropolit Bartolomeu Anania, alături de membrii Cvartetului Transilvan, Gabriel Croitoru, Nicușor Silaghi, Marius Suărășan și Vasile Jucan, la Gala Inaugurală a Fundației Bartolomeu Anania, desfășurată la Teatrul Național din Cluj în 2008.

Firește, intelectualii au greșit adesea, din vechime până astăzi. Ne-o repetă Julien Benda sau Alain Finkielkraut de pe poziții iluminist-liberale, sau Paul Johnson din perspectivă creștină. A greșit chiar marele Platon, idealistul care disprețuia materialitatea naturii umane, gânditorul republicii ideale, care nu a prețuit totuși să se închine tiranului Siracusei. Au greșit mai ales intelectualii moderni, care au considerat că Dumnezeu e o ipoteză inutilă și au proclamat, cu ciocanul metafizic în mână, că Dumnezeu a murit, pregătind astfel terenul celor mai abominabile agresioni împotriva demnității umane: comunismul și nazismul. Toate acestea arată că „rațiunea umană fără Rațiunea divină face pași corecți în direcția greșită”, după cum spunea Părintele Patriarh Daniel.

Să nu înțelegem însă că Biserica nu are nevoie de inteligență. Nu e destul să fii rugător și postitor pentru a putea combate eficient nebuniile veacului. Sau poate Irineu al Lyon-ului, care se lupta cu ereziile epocii sale în *Adversus haereses* (ca. 180), nu era un intelectual rafinat? Dar marii alexandrini, Clement și Atanasie, nu erau oare tobă de carte, versați în filozofia gnostică și platoniciană a timpului lor? Așa cum stăpânirea filozofiei păgâne i-a permis lui Atanasie să combată arianismul la primul conciliu de la Niceea (325), o înțelegere corectă a *Zeitgeist*-ului ne poate ajuta să combatem aberațiile sexomaxismului și corectitudinii politice, cu corupția politică și cu gândirea totalitară pe limba lor, în termenii lor.

Da, poate că itinerariul minții în Dumnezeu mai rățește, cum s-a întâmplat cu Origen sau Augustin, dar căutarea lor nu e mai puțin valoroasă, mintea lor mai puțin pătrunzătoare. Ortodoxia, adică dreap-

ta credință nu e încremenire bleagă, ci căutare dinamică, tensiune, așa cum vedem în epoca Sfinților Părinți. Creștinismul închis în sine, defensiv, autosuficient, autogratificant și autoreferențial nu poate avea impact într-o lume a inovației febrile și a chestionării permanente.

Dacă Hristos ar veni din nou printre noi, oare s-ar limita să călărească pe măgăruș, sau ar ști să comunice pe Facebook, YouTube sau Twitter? Nici Hristos, care nu era al unui timp anume, nici urmașii Săi, care erau ai timpului lor, nu au respins vremea ce li s-a dat, ci au oferit înveliş kairotic mesajului lor de dincolo de timp. Firește, Hristos este Logosul, și nu avea nevoie să mai fie și logician, sau intelectual. Totuși, necuratul e logician, maestru al sofisticii și minciunii, deci Sfinții Părinți și cei care le-au urmat au trebuit să fie și intelectuali rafinați.

Lăsați-mă să insist: este datoria creștinului să fie deștept. „Nicăieri și niciodată nu ne-a cerut Hristos să fim proști. Ne cheamă să fim buni, blânzi, cinstiți, smeriți cu inima, dar nu tâmpiți”, scria Nicolae Steinhardt. Discernământul se cultivă duhovnicește, dar și intelectualicește. Sediul credinței se mișcă între inimă și creier. Creștinismul este paradoxal și ireductibil. Suntem lucrători în veac, deși lucrăm pentru veacul ce va să vină; trăitori în lume, uneori chiar în reledite Sodome și Gomore, deși nădăjduim la Ierusalimul cel Ceresc.

Trebuie să dăm credinței noastre relevanță pentru lumea de azi, să tâlcuim Logosul în idiomul actual, să combatem noile întrupări ale minciunii cu instrumentele pe care pronia și propria inteligență ni le-au pus astăzi la îndemână. Nu trăim în deșertul Egiptului sau în antichitate, ci în blocurile de beton și sticlă ale Europei, în epoca internetului.

Provocarea imensă a veacului nostru este ceea ce C. S. Lewis numea „abolirea omului”. Trăim în epoca falsului umanism, devenit inuman. Postmodernismul a introdus caricatura generalizată, relativismul valorilor, epoca post-adevăr. Acum totul anunță să fie *post-*: postcreștin, postadevăr, postmodern, postistoric, postideologic. Această indistinție post-orice s-a dovedit însă totalitară, corectitudinea politică s-a dotat cu o poliție a gândirii, autocenzura omului educat și civilizat, cu frică de Dumnezeu și respect față de semenii, este amenințată de apriga cenzură a lumii corecte politice și a minorităților prejgănite. Discursul intelectualului creștin de azi nu mai poate învia retorica interbelică, ci trebuie să fie capabil să combată ideologia veacului nostru în termenii ei, așa cum Alexandrinii și Capadocienii știau să folosească instrumentarul neoplatonician.

Cu toate defectele lor, intelectualii creștini sunt uneori mai capabili decât oamenii Bisericii să se lupte în arena publică, fie că vine vorba despre predarea religiei în școli, apărarea familiei și a copiilor, chiar nenăscuți încă, sau despre fundamentele creștine ale civilizației noastre. Războiului nevăzut al creștinului rugător și al Bisericii luptătoare

i se alătură, fără să i se substituie, războiul cultural împotriva avaturilor sub care fantoma marxist-nihilistă încearcă să revină în cetate. Fiindcă războiul pe care îl vedem nu este doar instituțional, civic sau politic, nici măcar exclusiv cultural, ci este lupta pentru sufletul omenească, în care omul, eternul subiect, riscă să fie transformat în obiect, așezat sub natură, în rând cu delfinii, câinii și pisicile, în timp ce propria-i natură este în chip abuziv redefinită, hibridizată, manipulată eugenic sau chiar abolită înainte de naștere.

Lucian Blaga vorbea în *Trilogia cunoașterii* despre cunoașterea paradisiacă și cea luciferică. Cunoașterii luciferice, iconoclaste și invidioase pe omnisciența divină a intelectualilor opuși Bisericii, i se opune cunoașterea paradisiacă pe care ne-o intermediază Biserica, prin slujitorii și mărturisitorii lui Hristos – care nu au voie să fie mai puțin gânditori sau mai puțin cunoscători decât adversarii lor. Pledez deci pentru o nouă apologetică, adaptată veacului ciberneticii și comunicațiilor. Nu putem combate excesele din veacul inteligenței artificiale cu argumente din epoci apuse, și cu atât mai puțin cu armele calpe ale prostiei naturale.

Mai mult ca oricând, Hristos se așteaptă să fim înțelepți ca șerpii, nu doar blânzi ca porumbeii, chiar dacă pe unii ne prinde mai bine smerenia altarului, iar pe alții impetuoșitatea forului, pe unii forța rugăciunii și pe alții cea a cuvântului scris sau rostit. Să ne bucurăm deci unii de darurile celorlalți, câtă vreme Îl mărturisim și Îl slujim pe Hristos, Dumnezeu nostru, căci doar Lui I se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor!

Părintele Nicolae Steinhardt și noblețea crucii

Arhim. Benedict Vesa

In viziunea Părintelui Nicolae Steinhardt, crucea și taina care se trăiește și se descoperă în ea reprezintă semnul distinctiv al creștinismului, „puterea” care îl face să existe față în față cu „nebulia” pe care o presupune pentru cei din afară, necredincioși sau lipsiți de curaj, în fața unei asumări deloc confortabile. Crucea reprezintă validarea venirii lui Hristos în lume, „dovada cea mai puternică a totalității și seriozității” Întrupării Sale. În același timp, crucea înseamnă revelarea nobleței lui Hristos, tocmai prin pogorârea întru cele de jos, nebăgate în seamă, și de necinste în fața oamenilor (1 Corinteni 1, 27-28), adică acceptarea completă a condiției umane. Acesta afirmă: „Dumnezeu și-a ales partea cu tâlharii și netrebnicii. A murit părăsit de ai Săi, expus gol, plin de răni, de vânătăi și de sânge, pe un dâmb spurcat, luat în derâdere, provocat, aparent de-a pururi biruit și compromis – exemplificând vertical și exasperat – condiția umană”¹.

Nicolae Steinhardt se naște în anul 1912 în București, într-o familie destul de înstărită, tatăl său, inginer de profesie, conducea o fabrică de mobilă și chereștea. Clasele primare le urmează în parte acasă, parte la Școala Clemența. Își continuă studiile la Liceul Spiru Haret, singurul dintre elevii evrei care participa la ora de religie creștină, avându-l drept dascăl pe preotul Gheorghe Georgescu, de la biserica Sfântul Silvestru. Urmează apoi cursurile Facultății de Drept și Litere. Începând cu anul 1929 frecventează Cenaclul literar „Sburătorul” a lui Eugen Lovinescu și își începe activitatea literară prin diverse articole, adunate mai târziu în numeroase volume. Obține în anul 1936 doctoratul în Drept.

Până la izbucnirea războiului își continuă studiile la Paris și în Anglia. Reîntors în țară, suferă din pricina apartenenței sale etnice. În anul 1947 este dat afară din casă și barou, situație care i-a determinat înăsprirea condițiilor de viață, atât din punct de vedere material, cât și spiritual. Însă apropierea de creștinism este tot mai mare, frecventează diferite biserici, se întâlnește cu diverse personalități culturale și religioase, precum Virgil Cândea sau Paul Simionescu. În 1959 este chemat la Securitate, cerându-i-se să fie martor al acușării în „lotul intelectualilor mistico-legionari Constantin Noica – Constantin Pillat”. Refuzând să facă acest lucru, este arestat, judecat și condamnat la 12 ani de muncă silnică pentru crima de uneltire împotriva orânduirii sociale a statului. Ajuns în detenție, dispăre „dubiul, șovăiala, teama, lenea, descumpănirea”, și se hotărăște să primească botezul creștin, lucru care se întâmplă din mâna Părintelui Mina Dobzeu, cu „apă viemănoasă și Duh rapid”. El însuși descrie acest eveniment drept un „hold-up”, un caracter ecumenic prin prezența, la mica ceremonie clandestină, a unei audiențe ecumenice. În această perioadă se naște și testamentul său literar „Jurnalul fericirii”, redactat ulterior în anii 70 și tipărit în 1991. La ieșirea din închisoare, în august 1964, primește Mirungerea la Biserica Schitului Dârvari, din mâna preotului George Teodorescu, și Sfânta Împărtășanie. De atunci viața sa se derulează potrivit învățăturii creștine. La acest mod de viață comună se adaugă dorința de a îmbrăca haina monahală. Nu după puține dificultăți, în anul 1973, intră în contact cu Mănăstirea Rohia, pe când stareț era Părintele Serafim Man. Timp de șapte ani merge regulat la această mănăstire. Va fi călugărit în ziua de 16 august 1980 de către Episcopul Justinian Chira și Arhiepiscopul Teofil Herineanu. Primește încuviințarea de a păstra și o cameră în București unde să ajungă din când în când spre a-și continua activitatea literară. În tot această perioadă publică traduceri, eseuri, cronici, rezultând numeroase volume de eseuri și critică literară. Trece la cele veșnice, după o scurtă suferință, în ziua de 30 martie 1989. Multe dintre textele sale vor fi publicate postum de către Părintele Ioan Pinteș și Profesorul Virgil Ciomoș.

Crucea, pentru monahul Nicolae dela Rohia, capătă valoarea de sinteză către esență, nu doar pentru teologia care se ascunde în ea, ci și pentru dimensiunea sa personală. Crucea îi devine axa lăuntrică, de sus până jos, și dintr-o parte în alta, care îl face să trăiască viața fără temeri majore, ba mai mult, plin de un curaj care frizează cu nebunia. Hristos pe cruce devine imaginea omului deplin, vocația spre care se îndreaptă ființă umană, chiar și într-un mod inconștient, de la naștere. Ea este „semnul întretăierii” celor două planuri, material și spiritual, este „metafora dublei noastre naturi”. Exprimă „paradoxala, perpendiculara, fundamentala noastră solemnă și derizorie situație de făptură, care deopotrivă ține de lume și de cer”². Hristos îl prezintă pe om – „Ecce homo!” – se identifică cu omul și îi destăinuie cât de mult îl iubește Dumnezeu, îmbrățișând întreaga lume. Aici s-a confirmat posibilitatea îndumnezeirii omului, căci umanitatea este pătrunsă de divinitate, primind în sine viața lui Dumnezeu.

Taina crește cu atât mai mult cu cât medităm la alegerea crucii, în detrimentul oricărui alt mijloc de mântuire pe care Dumnezeu l-ar fi putut alege. Legea mozaică considera răstignirea pe lemn drept o moarte blestemată, rezervată sclavilor și tâlharilor notorii, iar romanii drept execuție infamantă. Părintele Steinhardt arată că omul este pedepsit aici prin însăși forma sa bipedă, care pășește mereu vertical, fiind expus ocării, batjocorii și defăimării. Cu privirea spre Cer, ținut pe „un nenorocit și împuțit de lemn”, este dat spre moarte sub privirile reci și batjocoritoare ale martorilor și audienței însetate de sânge. Avem aici de-a face cu „chinul pur”, fără să se adauge nimic, fără nici un fel de înfrumusețare sau ameliorare, în fața bucuriei aparente a vrăjmașului (pe care însăși crucea îl va judeca, Ioan 12,31). Coordoatele proprii ființei sale verticale se întorc împotriva lui, „în deplina însingurare și intensificare a însușirilor sale primordiale”. Strălucita aparentă victorie a vrăjmașului vine tocmai din „parodiarea axei verticale și orizontale, a căror întretăiere descrie atât structura omului, cât și cea a lumii întregi. Creația lui Dumnezeu pare să devină batjocură și râs în durerea și derâdere pe care le suportă Hristos. Acesta moare ca ultima dintre făpturi, cunoscând deznădejdea, părăsit și nemângâiat. Hristos moare ca „răufăcătorul cel mai vulgar”. Și tocmai aici se revelează calitatea

Sa de Fiu al lui Dumnezeu. Noblețea Sa rezidă în „a bea paharul până la fund”, departe de orice formă de moarte onorabilă, tihnită, regizată, în mijlocul mizeriei și nenorocirii umane. Măreția Sa vine din pogorârea până întru cele mai de jos ale omului; cu atât este mai mare cu cât reușește să se coboare mai jos, mai adânc. Nimic nu îi rămâne necunoscut, neatins, dar nici nesfințit. De la El încoace suferința capătă sens prin dragostea care o însoțește și o transformă în sursă de viață.

Părintele Nicolae Steinhardt a trăit el însuși taina crucii pe parcursul detenției. Aceasta o spune el atunci când scrie „Jurnalul fericirii”, învățând, în suferința crucii, ce este fericirea și de unde vine ea. Suferința asumată devine pântecele care îl naște pe omul nobil, nu într-un spațiu curat, departe de nenorociri și ferit de mizerie, ci chiar în vâltoarea lor. În momentul când a pășit în închisoare, și-a asumat moartea dintr-o dată, fără mari regrete, ce țin de tinerete sau planuri neîmplinite, cu o nebunie de tipul „zurbagiului”, însoțită de o înflăcărare cavalerescă, care pare să se hrănească din voluptatea suferinței. Dar, dincolo de toate aceste trei ingrediente care au dus la salvarea sa, stă asumarea fidelă a credinței și participarea ființială la Crucea lui Hristos, singura care dă sens suferinței personale. Aceasta este calea spre fericire pe care el însuși a descoperit-o și pe care o predă și posterității: „Numai creștin fiind mă vizitează – în pofida oricărei rațiuni – fericirea, ciudat ghelir. Numai datorită creștinismului nu umblu – crispat jiguit, pe străzile diurne, nocturne ale orașului – spațiu proustian descompus de timp – și nu ajung să fiu și eu – cum spune François Mauriac în *Destine* – unul dintre acele cadavre pe care le poartă, vii, apa curgătoare a vieții și nu mă număr printre cei ce încă n-au înțeles – Fapte 20, 35 – că mai fericit este a da decât a lua”³.

Primul hram al Mănăstirii „Sfinții 40 de Mucenici – Memorial Gherla”

In data de 9 martie, praznicul Sfinților 40 de mucenici din Sevastia Armeniei și totodată ziua națională a Deținuților Politici Anticomuniști, Înaltpreasfințitul Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a oficiat Liturgia Darurilor mai înainte sfințite, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, la noul locaș de cult de pe Dealul Căramidăriei din Gherla, Mănăstirea „Sfinții 40 de mucenici” – Memorial, care și-a sărbătorit cu acest prilej primul hram. IPS Mitropolit Andrei a oficiat slujba de binecuvântare a capelei, apoi, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, a oficiat Sfânta Liturghie și a ținut un cuvânt de învățătură cu tema „Mărturisitori pentru Hristos”: „Această mănăstire memorial cu hramul «Sfinții 40 de mucenici», de la Gherla, se ridică tocmai pentru a puncta acest loc unde, în vremurile acelea triste, au fost îngropați, poate fără slujbă bisericească, fără convenita cinstire pe care trebuie să o dăm fiecăruia atunci când este așezat la locul de veșnică odihnă, oameni verticali, care merg cu mărturisirea până la capăt și dintre care astăzi sunt mai puțini. În general suntem oameni slabi, facem cât putem. Dar, Îl auzim pe Domnul Hristos, Care zice în Evanghelia după Matei: «Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisii-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri. Iar de cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor și Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri»”.

În cadrul slujbei, IPS Mitropolit Andrei l-a hirotesit protosinghel pe părintele Grigorie Benea, starețul noului așezământ monahal. De asemenea, ierarhul a oferit foștilor deținuți politici Constantin Rodas și Demostene Andronescu, „diplome de aleasă cinstire”. Printre altele, Părintele Grigorie a afirmat: „Anul 2017 a fost dedicat mărturisitorilor și apărătorilor Ortodoxiei din închisorile comuniste și, cu acest prilej, Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, prin Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, a inițiat la Gherla, unul din epicentrele suferinței din gulagul comunist românesc, construirea unui memorial pe Dealul Căramidăriei, loc cu gropi comune în care au fost aruncați deținuți morți în penitenciar în perioada comunistă, memorial în care jertfa lor și suferința lor să fie pusă în valoare. A fost înființată, totodată, și o mănăstire care să aibă grijă de acest memorial, Mănăstirea «Sfinții 40 de mucenici» - Memorialul Gherla”.

În cuvântul pe care l-a spus cu această ocazie, Arhimandritul Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, a spus: „S-a pus temelie Mănăstirii «Sfinții 40 de mucenici» - Memorialul Gherla, o inițiativă care aduce la viață ceea ce s-a dorit demult aici. În primul rând, cei care își dorm somnul de veci, martirii neamului nostru, ei au fost cei care au inspirat atât pe Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, cât și pe părintele Grigorie, starețul acestei mănăstiri, în a realiza Memorialul Gherla”.

Mănăstirea a fost înființată în data de 1 octombrie 2017, până în prezent fiind amenajată o sală ce cuprinde un paraclis, un muzeu, câteva camere și o trapeză. Potrivit starețului așezământului monahal, protosinghelul Grigorie Benea, urmează să se efectueze săpături pentru a degreva locul din punct de vedere arheologic, după care se va începe construcția propriuzisă. Așezată pe „Dealul Căramidăriei” din Gherla – cimitir anonim cu gropi comune, unde au fost aruncați cei ce au murit în penitenciar – Mănăstirea Memorial va cuprinde o capelă pentru comemorarea liturgică a victimelor comunismului, un spațiu expozițional dedicat celor care au suferit în penitenciar, precum și o bibliotecă tematică și o sală de conferințe.

Memorialul Gherla își dorește să cerceteze, să documenteze și să ofere informații despre locul ocupat de Penitenciarul Gherla în cadrul universului concentraționar comunist, dar și despre întreg sistemul represiv din România. Totodată va fi ridicat pe Dealul Căramidăriei din oraș a unui ansamblu memorial dedicat celor ce au suferit la Gherla în perioada de detenție politică, pentru a cinsti cu demnitate memoria lor și a tuturor victimelor regimului comunist din România.

¹ *Dăruind vei dobândi*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, Baia Mare, 2002, pp. 206-207.

² *Idem*, p. 205.

³ *Jurnalul fericirii*, Editura Mănăstirii Rohia, 2005, p. 412.

Înviatul din Nazaret. Convorbiri duhovnicești cu Înaltpreasfințitul Ioan al Banatului

Ierom. Maxim Morariu

Ieronalitate cunoscută peisajului cultural românesc, autoare a mai multor volume de istorie, filologie și jurnalistică duhovnicească, doamna prof. dr. Luminița Cornea continuă o frumoasă serie, începută cu câțiva ani în urmă, de convorbiri duhovnicești cu Înaltpreasfințitul Părinte Ioan Selejan, Mitropolitul Banatului². De această dată, întregul dialog este pus sub auspiciile metaforei *Înviatul din Nazaret*.

Segmentat în mai multe subunități tematice în cadrul cărora sunt abordate deopotrivă teme teologice de profunzime și subiecte de actualitate pentru viața creștină, volumul este prefațat de un cuvânt al autoarei (pp. 5-9), în cadrul căruia aceasta îi descrie succint biografia și vorbește despre activitatea sa prodigioasă ca episcop al Harghitei și Covasnei, care i-a apropiat și a constituit pretextul unei serii de dialoguri ce se continuă prin acest volum. Dânsa ține de asemenea să sublinieze că lucrarea se constituie într-un tribut adus celui care a păstrat nestinsă vreme de mai bine de două decenii, flacăra românismului pe aceste meleaguri încercate și să arate

că: „Înaltpreasfințitul Părinte Ioan va rămâne pentru noi, în continuare, Ierarhul Munților, chiar dacă de duminică 28 decembrie 2014 a devenit ierarhul unei părți din România aflată la brazda dinspre vest a țării, așa cum a

afirmat la întronizarea de la Timișoara. Noi vom rămâne în inima țării, dar și în inima Înaltpreasfinției Sale, care a realizat o cărare între Covasna-Harghita și Banat, a realizat un arc duhovnicesc ortodox creștinesc între plaiuri românești” (p. 8).

Apoi, locvacele ierarh dialoghează cu distinsa sa amfitrioană atât despre momente importante din calendarul liturgic Ortodox, precum Sărbătorile Crăciunului sau Paștelui, sau anumite soroace solemne, cât și despre propria sa biografie și evenimentele importante care i-o circumscriu. Interesant este modul în care, chiar provocat să vorbească despre anumite experiențe importante ale propriei sale vieți ca ierarh, leagă totul de un anume eveniment liturgic sau de viața Bisericii.

Vizibil marcat de perioada petrecută în Țara Sfântă, atât ca doctorand, cât și ca Întâistător al Așezămintelor românești de la Ierusalim, Iordan și Ierihon, părintele Ioan face adesea referiri la aceste locuri, la istoria și cultura lor, dar și la modul în care Scriptura a ajuns un

tă noapte sfântă aducându-ne lumină, ca în zorii acestei zile sfinte să ne dezlipim din îmbrățișarea nopții păcatului. Odată cu Nașterea lui Hristos, omul dobândește dreptul la veșnicie și astfel putem spune că ne-am născut cu dreptul la veșnicie. Omul nu este un adaos la lume, ci este bucuria și coroana creației lui Dumnezeu. Omul a alungat tristețea din Rai. Omul este bucuria îngerilor și împreună Îl preamăresc pe Dumnezeu. Azi, omului îi este frică de iubire și trăiește tot mai însingurat, precum un val fără țărniș, ca un val care nu mai îndrăznește să sărute țărnișul. Societatea ne împinge azi spre o utopie impusă. Oare acesta este țărnișul sărutului nostru – utopia? Noi sărutăm azi icoana Nașterii de unde primim dulcea îmbrățișare a Pruncului Iisus”⁴ (p. 15).

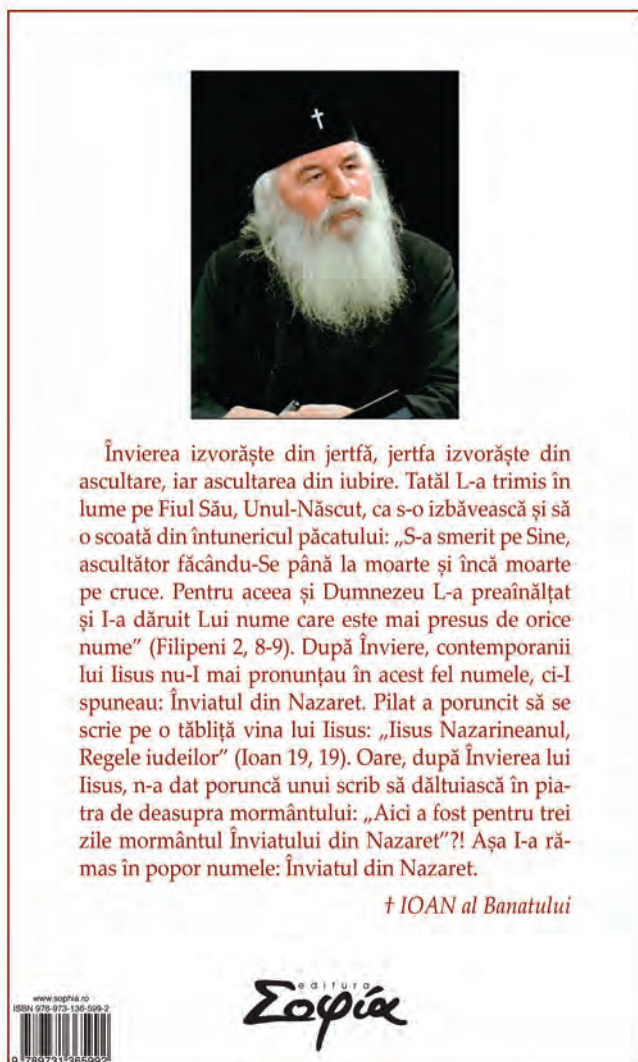
Datorită acestor aspecte, dar și altor chestiuni similare, recentul volum de convorbiri cu Înaltpreasfințitul Părinte Ioan al Banatului, realizat de doamna prof. dr. Luminița Cornea, se constituie nu doar într-o lucrare interesantă ce poate hrăni sufletul unui cititor setos de

adevărată spiritualitate răsăriteană, ci și într-un tratat profund de teologie, ce oferă informații și răspunsuri unui om cu serioase preocupări în domeniu. Poate că nu ar fi rău ca teologia de școală să ia uneori aminte la astfel de abordări, deopotrivă atractive și profunde, să împrumute anumite accente ale limbajului ei și să-și atragă și educe astfel cititorii și credincioșii.

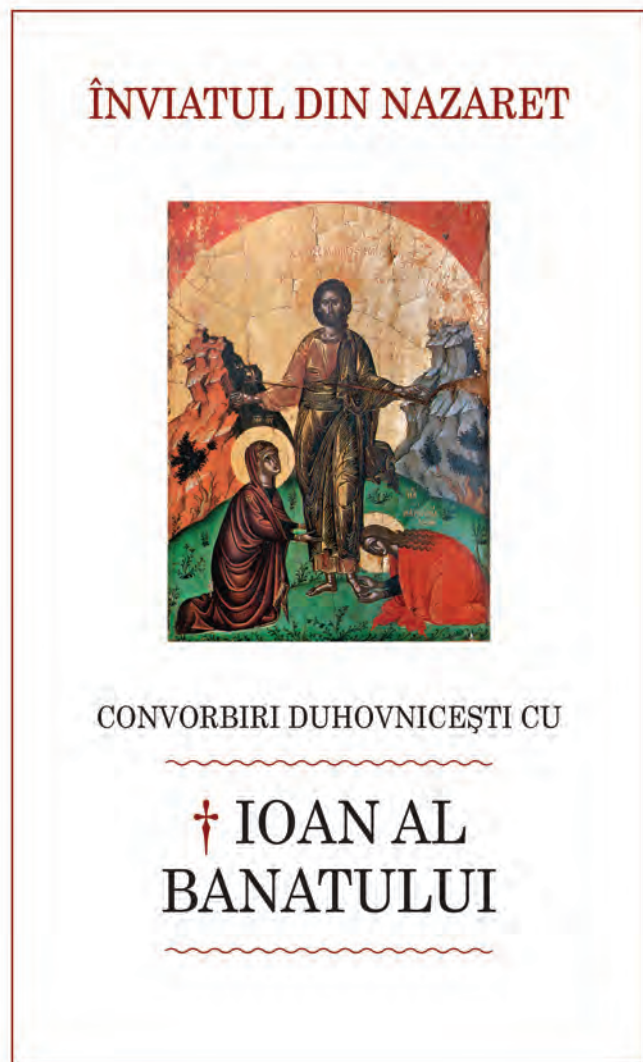
Cuvintele Mitropolitului Banatului, mustind a *Pateric* și teologie patristică, sunt totuși atât de directe, originale și plăcute, făcându-l

pe cititor să nu poată lăsa din mână volumul odată început. În ciuda calităților sale de ierarh și om de cultură ce reușește, înainte de toate să transmită ceea ce crede celor cărora se adresează, credem însă că este și meritul autoarei întrebărilor, care sunt mereu bine ținute, deschise sau semi-deschise, incitând la dialog și dezbateră și nu-și propun inhibarea invitatului sau călăuzirea lui pe terenuri aride sau deja bătătorite. De aceea, nu putem decât să salutăm această nouă apariție editorială și să sperăm că ea va constitui doar o parte importantă dintr-o lungă serie care-l va reliefa pe părintele Selejan atât ca părinte, cât și ca redevabil partener de dialog.

⁴ În alt loc, legând rostul Praznicului Nașterii Domnului de rostul omului, arată că: „Prin Fecioara Maria, Fiul lui Dumnezeu coboară printre noi, Se face frate cu noi și leagă astfel, prin Întruparea Sa, o frăție pentru veșnicie. Ne spune: *Eu sunt și rămân Fratele vostru, vă iubesc și Mă voi jertfi pentru voi, ca să vă scap din robia morții. O, ce Frate Sfânt și iubitor! Vine să rupă sabia morții, să ne elibereze de sub povara timpului și să ne deschidă poarta veșniciei. Sfîștește timpul și-l afundă în veșnicie. Astăzi să nu fim triști, căci îngerii se bucură văzând pe Creatorul lor că vine să ridice pe om la starea de bucurie și lumină, în care îl așezase Dumnezeu la început. Raiul este Patria îngerilor și a omului răscumpărat de Hristos. Aici este plinătatea bucuriei și a iubirii lui Dumnezeu. Aici Se odihnește Dumnezeu, revărsându-și iubirea peste făpturile Sale. Dacă întrebi azi un pământean unde își doarește să meargă cel mai mult, îți va spune despre cele mai exotice locuri de pe pământ. Însă puțini îți vor spune că doresc să ajungă în Rai, în Patria Iubirii. Rostul omului nu este de a defila prin istorie, așa cum cred cei ce încearcă o desubstanțializare a Cărții Cărților. Omul, aici, pe pământ, este cuprins de flacăra unui rug ce nu se mistuie, acest rug fiind iubirea lui Dumnezeu care îl înconjoară tot timpul pe om. Aici el este răcorit, din când în când, tot de lacrima iubirii lui Dumnezeu”, *Ibidem*, p. 19.*

ÎNVIATUL DIN NAZARET. CONVORBIRI DUHOVNICEȘTI CU IOAN AL BANATULUI

element definitoriu, fără de care ele și-ar pierde chiar sensul existenței, conectând diferite evenimente și actualizând, acolo unde consideră necesar, mesajul lor³. În același timp, referindu-se la aspecte precum antropologia creștină, unde cărțile de teologie folosesc un limbaj adesea ultra-specializat și clișeistic, ce nu este întru totul accesibil cititorului nefamiliarizat cu mediul nostru teologic, realizează interesante și atractive analize teologice, care nu se limitează doar la prezentarea unui aspect cu valențe istoriografice, ci străpung negura timpului, ajungând în actualitate. Iată un astfel de exemplu: „Omul fugea de lumină, fugea de Dumnezeu. Omul se ascundea în întunericul minții, omul cobora tot mai în jos, la iad, acolo unde s-a stins iubirea. Hristos S-a născut în aceas-

³ Iată un astfel de exemplu: „Era prima noapte din univers în care strălucea Soarele dreptății-Hristos. Un Soare Care nu va mai apune, ci doar asfințește. Bucuria îngerilor și a păstorilor a fost stinsă nu după multă vreme, căci Soarele, ce abia răsărise, scotea la lumină fărădelegile unei lumi întregi. Irod a fost primul care, pus în fața Luminii celei de Sus, s-a văzut pe sine și apoi a căzut în sine și din sine a căzut în adânc, în râul de sânge al nevinovaților prunci pe care i-a ucis vrând să stingă Soarele. Irod nu s-a luptat cu pruncii, ci cu Soarele Hristos. A vrut să stingă lumina Soarelui cu sângele pruncilor, lovind cu sabia, fără milă, grumazul lor. Irod deschide poarta unei noi galaxii în univers – galaxia martirilor. Cei ce se luptă cu Dumnezeu au o gândire cu sumă zero și au intrat în noaptea minții. Ei nu pot gândi ce se întâmplă dincolo de apusul soarelui și nu au nici o amintire din viitor. Pendula timpului pentru ei se oprește deasupra mormântului”, *Înviatul din Nazaret. Convorbiri duhovnicești cu Înaltpreasfințitul Ioan al Banatului*, realizate de prof. dr. Luminița Cornea, Editura Sophia, București, 2017, p. 13.

¹ Precum: Luminița Cornea, *Romulus Cioflec, o viață în imagini*, Centrul Cultural Județean Covasna, Sfântu Gheorghe, 2016; Idem, *Scriitori. Case memoriale*, vol. 1, Editura Nico, Târgu-Mureș, 2001; Idem, *Întru lumina munților – fragmente de spiritualitate românească*, Editura Nico, Târgu Mureș, 2013; Idem, *Excursia literară – îndemn spre cunoaștere*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2010; Idem, *Locuțiuni verbale în romanul istoric sadoavenian – o abordare gramaticală, stilistică și poetică*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2008; Luminița Cornea, Constantin Catrina, Ioan Lăcătușu, *Teculeștii din neam în neam*, Editura Angvstia, Sfântu Gheorghe, 2008; Adrian Costache, Luminița Cornea, Cristina Ionescu, Gheorghe Lăzărescu, *Atlasul literaturii române*, Editura Cartographia, București, 2003; Ioan Lăcătușu, Luminița Cornea, Ioan Luca, *Personalități ale orașului Covasna*, Editura Eurocarpatica, Sfântu Gheorghe, 2009; Romulus Cioflec, *Cupa Domeniilor, comedie în trei acte*, ed. Luminița Cornea, Editura Angvstia, Sfântu Gheorghe, 2012; Ioan Graure, *Cinstirea părinților – culegere de predici și articole*, ed. Luminița Cornea, Editura Eurocarpatica, Sfântu Gheorghe, 2008; Justinian Teculescu, *Pentru neam și pentru lege – cuvântări și predici*, ed. Luminița Cornea, Editura Angvstia, Sfântu Gheorghe, 2006; Societatea de Științe Filologice – filiala Covasna, *Ideea de Eminescu*, ed. Luminița Cornea și Cristina Vișan, Editura Arcuș, Sfântu Gheorghe, 2000; ***; *Romulus Cioflec – un ardelean pe drumurile lumii*, ed. Luminița Cornea, Editura Arcuș, Sfântu Gheorghe, 2007; Romulus Cioflec, *Moarte cu bucluc*, ed. Luminița Cornea, Muzeul Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, 1998; ***; *Poezii populare culese de Dimitrie Cioflec*, ed. Luminița Cornea, Societatea de Științe Filologice, Filiala Sfântu Gheorghe, 1994; Idem, *Studii și articole literare*, Editura Pastel, Brașov, 2014; Luminița Cornea, *Asociațiunea Astra întru iubire de suflet românesc*, Editura Asociațiunii Astra, Sibiu, 2015; Idem, *Scriitori. Case memoriale*, vol. 2, Editura Nico, Târgu Mureș, 2017.

² Idem, *Pe cărarea Raiului. Convorbiri duhovnicești cu Înalt-Preasfințitul Ioan, Arhiepiscop al Covasnei și Harghitei*, ed. a II-a, Editura Sophia, București, 2014.

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În timpul anului universitar, în fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00 acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Martie 2018

1-4 martie: Face o vizită în Austria, la Salzburg, pentru a participa la ședința anuală a Academiei Europene de Științe și Arte. Sâmbătă, 3 martie, în Aula Mare a Universității din Salzburg, participă la ședința membrilor Academiei. Rostește un cuvânt duhovnicesc și acordă domnului președinte, profesor Felix Unger, distincția „Crucea Transilvană”. Duminică, 4 martie, în biserica românească din Salzburg, slujește Sfânta Liturghie, rostește cuvântul de învățătură și asistă la programul organizat de copiii din parohie cu prilejul Zilei Mărțișorului și Zilei Mamei. Conferă părintelui paroh, Dumitru Viezuianu, distincția „Crucea Arhiepiscopală”. Este însoțit de domnul profesor Răzvan Perșa de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

5 martie: La Mănăstirea Parva, participă la deschiderea cursurilor de duhovnicie organizate de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

6 martie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul organizat pentru ocuparea postului de preot paroh la parohia Bonțida-Șator, protopopiatul Gherla.

Face o vizită în parohia Escu, protopopiatul Dej (paroh: Protos. Dorotei Ilieșiu). Este însoțit de PC Prot. Ioan Bufta al Dejului.

7 martie: În capela Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite. Hirotonesește întru diacon, pe tânărul Raul Ioan Glodean. Rostește un cuvânt de învățătură.

8 martie: Face o vizită la Institutul Inițiativă: Pr. Ovidiu Ioan Feldiorean).

Face o vizită pe șantierul de pictură în tehnica mozaic din Catedrala Mitropolitană. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită la Muzeul Mitropolitan de la demisolul Catedralei. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Primește la reședință pe Ieromonahul Rafail Noica.

În localitatea Bărai, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Cristian Berințan), oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitului întru Domnul, Luca Felderean. Rostește un cuvânt de mângâiere.

La Muzeul Mitropoliei de la demisolul Catedralei, participă la momentul festiv al lansării volumului „Tradiții ale presei religioase din România”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

9 martie (Sfinții Patruzeci de Mucenici): Săvârșește slujba de binecuvântare a capelei provizorii de la „Mănăstirea Sfinții Patruzeci de Mucenici – Memorial” din Gherla și slujba de sfințire a Antimivului acesteia.

Cu prilejul hramului, în capela provizorie a Mănăstirii-Memorial de la Gherla, săvârșește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonesește întru protosinghel și întru stareț al acestei mănăstiri, pe ieromonahul Grigore Benea din obștea Mănăstirii Nicula.

Face o vizită la Grădinița „Căsuța Fermecată” din Gherla. Se întâlnește cu copiii și educatoarele. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

Face o vizită în Cimitirul Central din Gherla, în vederea construirii unei noi Capele Mortuare. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

10 martie: În Biserica „Soborul Maicii Domnului” din Florești (parohi: Pr. Marcel Andreica, Pr. Cristian Perșa, Pr. Daniel Pașca și Pr. Dan Matei), protopopiatul Cluj I, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Demetra Antonia, fiica domnului Emil Metea, redactor al postului de radio „Renașterea”. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită în parohia Făureni, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Mihail Mititean), în vederea evaluării situației în urma incendiului ce a mistuit biserica din sat. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Pr. Dan Hognogi, protopopul de Cluj I.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

11 martie: În biserica din Măgura Ilvei, protopopiatul Năsăud, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonesește întru preot, pe seama parohiei Bonțida-Șator, protopopiatul Gherla, pe diaconul Raul Ioan Glodean. Hirotonesește întru iconom, pe părintele paroh Mircea Prunduș. Acordă domnului inginer, Valer Avram, primarul comunei Măgura Ilvei, distincția „Crucea Transilvană”.

Săvârșește slujba de binecuvântare a noii Capele Mortuare din Măgura Ilvei. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Participă la ceremonialul organizat de primăria comunei Măgura Ilvei cu prilejul împlinirii a 100 ani de la unirea Basarabiei cu România. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

12 martie: La Mănăstirea Nicula, în cadrul celei de-a doua serii a Cursurilor de duhovnicie, rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei.

IPS Mitropolitul Andrei împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, și Preasfințitul Părinte Timotei, Episcopul Spaniei și Portugaliei, preoți, diaconi și credincioși, la finalul Sfintei Liturghii săvârșite cu prilejul hramului Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, pe treptele Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, 25 martie 2018.

13 martie: Face o vizită în protopopiatul Huedin. Vizitează parohiile Bologa (paroh: Pr. Florin Nicora), Vișagu (paroh: Pr. Ioan Vasile Apostol), Săcuieu (paroh: Pr. Valentin Pop) și Buteni (paroh: Pr. Dan Mihai Muntean). Este însoțit de protopopul locului, Pr. Dănuț Lupușan.

În Aula Mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării celor trei volume „Canoanele Bisericii Ortodoxe”, studiu introductiv, introduceri, note și traducere de prof. Răzvan Perșa de la catedra de Drept Canonic. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

14 martie: În Capela cimitirului bisericesc din Mănăstir, oficiază slujba de înmormântare a adormitului întru domnul, Ioan Marica. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Face o vizită pe șantierul de pictură al Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din cartierul clujean, Mănăstir (parohi: Prot. Dănuț Liviu Hognogi și Pr. Dorin Ielciu).

Săvârșește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite în Biserica „Pogorârea Duhului Sfânt” din cartierul clujean, Zorilor (parohi: Pr. Cornel Felecan și Pr. Călin Ficior). Rostește cuvântul de învățătură.

15 martie: În localitatea Șomcuta Mare, județul Maramureș, o feliță cu prilejul zilei de naștere pe sora Înaltpreasfințitei Sale, Mariana Petruș.

În Aula „Nicolae Ivan” din incinta Centrului Eparhial, participă la întâlnirea anuală a membrilor Societății Femeilor Ortodoxe, filiala Cluj. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Florin-Cătălin Ghiț, redactorul-șef al revistei „Renașterea”.

16 martie: În biserica parohiei Sângeorz-Băi III (paroh: Pr. Alexandru Buia), săvârșește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite și rostește cuvântul de învățătură.

17 martie: În Catedrala Mitropolitană, oficiază o slujbă de binecuvântare și rostește un cuvânt duhovnicesc în deschiderea tradiționalului Pelerinaj al tinerilor spre Mănăstirea Nicula.

La Școala Gimnazială de pe strada Horea din Cluj-Napoca, îi binecuvintează pe elevii participanți la faza județeană a concursului pe teme religioase „Urmarea lui Hristos”.

În Biserica din Jichișu de Jos, protopopiatul Dej, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Filip, fiul părintelui paroh, Cătălin Veronel Varga. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Dej (parohi: Pr. Gavril Chirilă și Pr. Iuliu Teodor Leach), oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitului întru Domnul, Marius Boca. Rostește un cuvânt de mângâiere.

18 martie: În biserica din Blăjenii de Jos, protopopiatul Bistrița, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonesește întru iconom stavrofor, pe părintele paroh, Anhidim Fetinca. Acordă domnului Ioan Bob, primarul comunei Șintereag, distincția „Crucea Transilvană”.

Săvârșește slujba de binecuvântare a amplexelor lucrări de renovare realizate la casa parohială din Blăjenii de Jos. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză. Hirotonesește întru duhovnic, pe PC Pr. Raul Ioan Glodean, de la parohia Bonțida-Șator, protopopiatul Gherla.

19 martie: La monumentul lui Alexandru Vaida-Voevod, din localitatea Bobâlna, protopopiatul Dej (paroh: Pr. Vasile Marius Abrudan), participă la manifestările realizate cu prilejul Centenarului Marii Uniri. Săvârșește slujba Paras-tasului pentru marele om de stat și rostește un cuvânt evocator. Asistă la ceremonialul cultural și militar organizat cu acest prilej.

Face o vizită pe șantierul Centrului Misionar-Social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

20 martie: Săvârșește slujba de binecuvântare a noului sediu al poliției municipiului Câmpia Turzii. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Radu Procopiu Cotuțiu, preot militar în cadrul Inspectoratului Județean de Jandarmi Cluj.

21 martie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia Canonului celui Mare și rostește un cuvânt de învățătură.

22 martie: Face o vizită pe șantierul de pictură al Bisericii „Sfântul Apostol Andrei” din Beclean (parohi: Pr. Vincențiu Doru Zinveliu și Pr. Claudiu Zinveliu).

În biserica din Manic, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Rafail, cel de-al patrulea copil al părintelui paroh, Vasile Filipaș. Rostește un cuvânt de învățătură.

La Teatrul Național din Cluj-Napoca, asistă la tradiționalul concert susținut de Cvartetul Transilvan și la momentul evocator, organizate de Fundația „Mitropolitul Bartolomeu”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

23 martie: La Biblioteca Centrală Universitară din Cluj-Napoca, participă la manifestările organizate cu prilejul Zilei Poliției Române. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de domnul Liciniu Câmpian, consilierul social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia Acatistului Bunei Vestiri. Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei.

24 martie: Împreună cu PS Părinte Timotei, în deschiderea Marșului pentru viață, rostește o rugăciune și un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la slujba Vecerniei și a Litiei.

Primește la reședință pe Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului și pe Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului.

Prezidează ședința de lucru a Sinodului Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Doamne, ascunde durerea...

Andreea-Nicoleta Sicoe

Doamne, ascunde durerea; adânc de tot, în suflet
Să n-o mai știi... doar Tu
Doamne, ascunde iubirea adânc de tot; în suflet;

Să n-o mai știe nimeni
Peste dureri și doruri;
Întinde Tu, Tăcerea;
Și lasă prin tăcere, să vină mângâierea

Ajută-mă să tac;
Ca Tu să poți vorbi

Și peste câte-au fost
Și cele ce vor fi
Întinde-Ți Brațul cald
Cel pironit pe Cruce
Și peste patimi grele
Așterne un dor dulce

Și lacrimi care-au curs
Și plâns ce nu s-a plâns
Ascunde-le cum știi
În taină în surâs.

Pelerinajul pe jos de la Iclod la Nicula – frumusețea unui gest de dragoste pentru Maica Domnului

Eliza-Adelina Purcaru

Da data de 17 martie 2018 a avut loc cea de a VIII-a ediție a pelerinajului pe jos de la Iclod la Mănăstirea Nicula. Pelerinajul se organizează anual spre cinstita Maicii Domnului, reconstituind drumul parcurs de icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu de la Mănăstirea Nicula pictată de preotul Luca din Iclod în anul 1681.

Pelerinajul a fost organizat de Arhiepiscopia Clujului și de asociațiile de tineret ASCOR Cluj, ATCOR Cluj, Liga Studenților, la care se adaugă Facultatea de Teologie și Seminarul Teologic. Au participat preoți și sute de creștini de toate vârstele, în special tineri, iar din Gherla, mai ales, și familii cu copii.

Pelerinajul a început la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, unde Înaltpreasfințitul Andrei Andreicuț a binecuvântat participanții și a ținut un cuvânt de învățătură, amintind importanța pelerinajelor încă din vremea Vechiului Testament, întărită în viața Mântuitorului, dar și în Biserica creștină.

Pelerinii au mers cu autocarele către Iclod, unde s-au închinat în Biserica Ortodoxă și de unde au pornit în jurul prânzului către municipiul Gherla 10 kilometri pe jos pe drumul european intens circulat, sub supravegherea și cu ajutorul Inspectoratului Județean de Jandarmi Cluj. Timpul călătoriei a fost petrecut în rugăciune personală, cântări religioase, conversație. Pelerinii au purtat asupra lor icoane și flori în cinstea Maicii Domnului.

În Gherla s-au oprit la „Biserica Sfânta Treime și Sfinții Martiri Brâncoveni”, unde au fost întâmpinați de protopopul Paul Iulian Isp. Aici s-au alăturat grupului de aproximativ

450 de persoane de la Cluj tineri din ATCOR Gherla și Liga Tinerilor din Dej. Tot din Gherla se alătură în fiecare an și familii cu copii din Cluj, care parcurg și ei cei 7 kilometri pe jos până la Nicula, distanță potrivită celor mici.

Anul acesta un punct nou pe traseul pelerinajului a fost nou-înființatul Memorial Gherla, în cadrul Mănăstirii cu hramul „Sfinții 40 de Mucenici”, inaugurate la 9 martie anul curent. Mănăstirea și Memorialul sunt ridicate pe Dealul Căramidăriei, loc unde se aruncau în timpul comunismului gunoaiile și animalele moarte și unde mulți deținuți politici au fost îngropați anonim. Memorialul își propune ridicarea unui muzeu al rezistenței, deshumarea osemintelor din gropile comune și identificarea acestora cu ajutorul arheologilor. Orice ajutor este binevenit în această inițiativă nouă și temerară. Proiectul este coordonat de ieromonahul Grigorie Benea de la Mănăstirea Nicula, stareț al noii mănăstiri, cel care a primit grupul de pelerini.

După aceasta, au urmat ultimii 7 kilometri până la Mănăstirea Nicula. În pofida ploii reci, numărul participanților s-a ridicat la aproximativ 800 de persoane în final, precum în ultimii ani. Un grup de bicicliști a parcurs întreaga distanță de 47 de kilometri de la Cluj la Nicula. La Mănăstirea Nicula, pelerinii s-au închinat la Icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și au participat la slujba Vecerniei unită cu Litia. Datorită efortului, cuvintele slujbei și rugăciunile au rezonat mai puternic în inimile celor prezenți. La sfârșit, au participat la cina oferită cu mărînime, precum în fiecare an, de Mănăstirea Nicula.

Întregul pelerinaj a stat sub cuvintele de îndrumare ale Înaltpreasfințitului Andrei în Catedrala Mitropolitană. Pentru că majoritatea pelerinilor au fost tineri, Înaltpreasfințitul a amintit sfatul dat de Apostolul Pavel lui Timotei: „Nimeni să nu disprețuiască tinerețile tale, ci fă-te pildă credincioșilor cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția” (I Timotei 4, 12). Astfel pelerinii au dat mărturie în această zi prin purtarea lor: prin strădanie, prin stăruință, prin frumusețea

unui gest de dragoste pentru Maica Domnului care s-ar fi putut consuma rapid, practic, în jumătate de oră de mers cu mașina. Ei au preferat însă calea cea lungă, cea ostenitoare, cea care este o mai înțeleaptă învățătoare și o mai risipitoare mărturisitoare a dragostei.

Scrisori către elevii mei A patra scrisoare către elevii mei – despre pierderea timpului

Bogdan Herțeg

Dândurile cele mai bune sunt, de obicei, cele scrise dintr-o durere sufletească. Și nu îți ascund că mă doare inima. Așa este inima care suportă să vadă realitatea imediată. Inima mea și realitatea stau și se privesc. Niciun cuvânt, niciun gând, doar o privire ochi în ochi. Două părți ce pulsează în ritmuri diferite, două părți ce nu vor să conlucreze, ce nu vor să-și cedeze. Ea nu cedează căci îi apar neputincios și neînsemnat, eu nu cedez fiindcă nu mai vreau să fiu deformat.

E ca și cum un om ar privi în ochi un tigrul, iar tigrul l-ar privi în ochi pe om. Omul s-a săturat să fugă de spaimă, iar tigrul, în simetriile lui înfricoșătoare, cum le-ar numi William Blake, s-a oprit o clipă mirat de un curaj nebunesc. O clipă. Doar o clipă. Dar care n-a trecut.

„Ei, și ce vezi?”, m-ai putea întreba. Te văd pe tine. Pierzi timpul și ești dezorientat.

Pierzi timpul ajutat de telefoane, internet, rețele de socializare, jocuri. Un elev obișnuit de clasa a șasea, cu probleme de concentrare și de înțelegere, ca mulți copii de acum, mi-a arătat că a petrecut 3099 de ore pe telefon doar butonând la patru jocuri. Nu era o cifră estimativă, contoarele jocurilor arătau acest lucru. Aceste ore sunt

